

Remissvar:

Remiss av rapporten Nationell stödfunktion för ansvarsfull internationalisering – slutrapportering av ett regeringsuppdrag

U2024/02810

SFS har erbjudits att lämna sina synpunkter på remissen av rapporten *Nationell stödfunktion för ansvarsfull internationalisering – slutrapportering av ett regeringsuppdrag*. SFS är en sammanslutning av studentkårer vid Sveriges universitet och högskolor. SFS har ett femtiotal medlemskårer vilka tillsammans representerar ungefär 390 000 studenter och doktorander.

SFS har tidigare besvarat delredovisningen av regeringsuppdraget om ansvarsfull internationalisering.¹ Följande svar på slutredovisningen sker mot bakgrund av detta tidigare remissvar.

Remissvaret inleds med övergripande kommentarer och kompletterande förslag, för att därefter behandla och ta ställning till slutredovisningens förslag.

SFS övergripande synpunkter på förslagen

SFS ser positivt förslaget att inrätta en nationell stödfunktion som ska ge stöd och bidra till att öka förmågan hos lärosäten och myndigheter och andra aktörer att agera ansvarsfullt i frågor som rör internationalisering. Detta eftersom kompetens- och kunskapshöjande insatser riktade mot lärosätena är att föredra framför mer styrande eller ingripande åtgärder från statsmakten. Detta är en viktig balans, särskilt med tanke på de varierande politiska signaler

¹ Remiss av delredovisning av regeringsuppdraget att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten, Diarienummer: U2024/01012, Sveriges förenade studentkårer. <https://www.regeringen.se/contentassets/34ef4fc61c5d4a0783c783b5e3ca97af/sveriges-forenade-studentkarer.pdf>

som har skickats i frågan. SFS delar slutredovisningens resonemang om internationaliseringens centrala roll inom akademien.

Bristande fokus på högre utbildning och undervisning

SFS vänder sig emot den eftersatta roll som undervisning och utbildning har i slutredovisningens överväganden och förslag. Detta tar inte från relevansen att behandla forskningsrelaterade frågor, men då undervisningen vid lärosätena ska ha en nära anknytning till forskningen behöver även konsekvenserna för denna beaktas.

Därtill präglas högre utbildning i hög grad av internationalisering, bland annat genom studentutbyten, inresande studenter, forskningens internationalisering och europeiska initiativ på utbildningsområdet. Att frågeställningar rörande utbildning och undervisning inom högskolan inte behandlas i slutredovisningen menar SFS därför är beklagansvärt, inte minst då de kan väntas påverkas av slutredovisningens förslag.

Stödfunktionens utformning förutsätter sektorsanknytning

I slutredovisningen föreslås inrättandet av en stödfunktion för lärosätenas arbete med internationalisering. SFS ser positivt på att denna funktion ska fungera som en nod för lärosätena. SFS menar dock att stödfunktionen förutsätter en stark anknytning till högskolesektorn och utformas i nära dialog med sektorn.

Anledningen är att en för stark koppling till en myndighet utan ingående förståelse för högskolesektorns specifika förutsättningar riskerar att leda till riktlinjer och krav som inte är anpassade efter akademins behov och arbetsformer. Om stödfunktionen präglas av för tydliga och strikta riktlinjer finns en betydande risk för överkorrigering, det vill säga att välmenande åtgärder för att hantera säkerhetsrisker eller dylikt får oproportionerligt stora negativa effekter på akademisk frihet, forskningskvalitet och internationalisering.

SFS menar att endast en modell som utformas nära sektorn kan säkerställa att stödfunktionen blir just det stöd för lärosätena som rapporten avser. Den centrala roll som internationaliseringen spelar i akademien, tillsammans med den säregna beroendet av öppenhet, gör det ännu tydligare varför stödfunktionen måste utformas nära högskolesektorn. Endast då kan man säkerställa att akademins behov och förutsättningar tas tillvara.

Studentperspektivet och representation i stödfunktionen

SFS ser det som anmärkningsvärt att frågan om studentrepresentation inom den föreslagna stödfunktionen inte behandlas i slutredovisningen. Eftersom denna stödfunktion förväntas hantera och bereda frågor om internationalisering på lärosätena, menar SFS att det är centralt att följa högskolelagens bestämmelser om studentrepresentation (10 kap. 9 § högskolelagen). Mot bakgrund av internationaliseringsfrågornas påverkan och vikt för högre utbildning, ställer sig SFS frågande till hur studentperspektivet väntas beaktas i detta arbete.

Slutredovisningen nämner behovet av samverkan med "berörda och relevanta aktörer"². Enligt SFS är det självklart att studenterna inte enbart bör betraktas som en till lärosätena extern aktör utan som en central del av akademien. Det är därför beklagligt att slutredovisningen inte behandlar denna fråga.

En möjlighet är att studentrepresentanter utses och nomineras på nationell nivå, något som SFS gärna ställer sig till förfogande för att hantera. SFS ser fram emot en vidare diskussion om hur studentrepresentationen kan säkerställas på bästa sätt.

SFS välkomnar en fortsatt dialog kring internationaliseringens roll inom högre utbildning och ser fram emot att bidra med studentperspektivet i det fortsatta arbetet. Vi hoppas att våra synpunkter beaktas och att frågorna om utbildning och studentrepresentation får större utrymme framöver.

SFS synpunkter på förslagen

1. Inrätta en nationell stödfunktion

Förslag: En nationell stödfunktion för ansvarsfull internationalisering inrättas med start 2025.
--

SFS tillstyrker slutredovisningens förslag. Detta eftersom ökade möjligheter till samlade kompetens- och kunskapshöjande insatser för lärosätena är att föredra framför mer styrande eller ingripande åtgärder från regeringen. Detta är en viktig balans, särskilt med tanke på de varierande politiska signaler som har skickats i frågan.

SFS vill dock understryka vikten av att studenternas röst tillgodoses genom representation i stödfunktionen. Enligt 10 kap. 9 § högskolelagen ska studenter vara representerade i de organ inom högre utbildning där beslut fattas som berör studenterna eller undervisningen. Även om den nationella stödfunktionen utifrån förslaget inte kommer att vara ett beslutande organ, kommer den att fungera som ett beredande och vägledande organ för lärosätena, vilket högst sannolikt påverkar beslut som berör utbildning och studenter. Det är även nödvändigt med en tydlig och inkluderande studentrepresentation för att tillgodose det som regeringen uttrycker i regeringsuppdraget att uppdraget ska bidra till att stärka skyddet för studenter.³

Mot denna bakgrund föreslår SFS att stödfunktionen ska inkludera studentrepresentanter, antingen genom att dessa utses på nationell nivå. SFS står till förfogande för vidare dialog om hur detta bäst kan genomföras.

SFS menar att behovet av studentrepresentation **inte** kan anses tillgodoses av formuleringen om att "*Stödfunktionen ska även kunna tillgängliggöras för andra aktörer*" eller kan räknas in

² s 24 slutredovisningen.

³ Slutredovisningen Bilaga 1, *Uppdrag att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten*. Regeringsuppdraget U2023/02127.

under stödfunktionens behov av samverkan (s. 31). Istället bör studentrepresentation utgöra en permanent del av stödfunktionen.

2. Ge myndigheter i uppdrag att samordna

Förslag: Stödfunktionen organiseras enligt en samverkande modell med flera myndigheter som tillsammans får i uppdrag att etablera och driva stödfunktionen. En av myndigheterna får i uppdrag att leda stödfunktionens kansli och vara dess organisatoriska säte.

SFS avvisar slutredovisningens förslag. SFS menar att lärosätena bör ansvara för stödfunktionen, se skäl ovan under rubriken *Stödfunktionens utformning förutsätter sektorsanknytning*.

3. Hantera frågor av säkerhetskaraktär

Förslag: Relevanta myndigheter med kunskap och uppdrag i civilförsvars-, sanktions-, säkerhets- och försvarsfrågor ges i uppdrag att bistå stödfunktionen i frågor av säkerhetskaraktär som inte tydligt är del av någon av den enskilda myndighetens egen myndighetsutövning.

SFS varken tillstyrker eller avvisar slutredovisningens förslag.

4. Resursbehov och finansiering av stöd

Förslag: Stödfunktionen finansieras inledningsvis med sju miljoner kronor årligen för etablering och drift.

SFS varken tillstyrker eller avvisar slutredovisningens förslag, men vill understryka vikten av att resurser till stödfunktionen inte tas från lärosätenas befintliga anslag, särskilt om stödfunktionen ska vara nära anknytning till högskolesektorn.

5. Följ upp stödfunktionen efter tre år

Förslag: En grundlig uppföljning av stödfunktionens verksamhet utförs efter tre år.

SFS tillstyrker slutredovisningens förslag om en uppföljning. Vi anser att det är viktigt för att identifiera möjliga förbättringar samt för att utvärdera stödfunktionens betydelse för lärosätena. I samband med en uppföljning ser SFS även ett behov av att granska och utveckla stödfunktionens interna arbetssätt, särskilt vad gäller organiseringen av studentrepresentation. En sådan uppföljning bör inkludera en analys av hur väl studenternas

perspektiv har tillvaratagits och om det finns behov av ytterligare åtgärder för att tillgodose behovet av studentinflytande.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Elsa Berlin', with a small purple speech bubble icon to its right.

Elsa Berlin
Vice ordförande
elsa.berlin@sfs.se
070-545 70 45

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Amanda Beckman', with a small purple speech bubble icon to its right.

Amanda Beckman
Politisk sekreterare
amanda.beckman@sfs.se
070-729 44 28